

УДК 78.07 “312”(477)
DOI:https://doi.org/10.32461/181638

Бережник Святослав Іванович,
аспірант Київського національного
університету культури і мистецтв
ORCID 0000-0002-2052-0826
punk2441@mail.com

СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ РОК-ФЕСТИВАЛЬ

Мета роботи: проаналізувати історію та практику проведення рок-фестивалів, на прикладі фестивалю «Схід Рок», визначити основні риси сучасного українського рок-фестивалю. **Методологія** дослідження: полягає у поєднанні біографічного й текстуального аналізу з методом включеного спостереження. **Наукова новизна.** Автором подана соціально-комунікаційна характеристика і розкриваються інформаційні засади організації фестивалю «Схід Рок». Досліджено його історію та особливості художньої програми, у дослідженні використана сучасна музична термінологія. **Висновки.** В статті простежено процес організації сучасного рок-фестивалю в Україні на прикладі фестивалю «Схід Рок». Розглянуто актуальні проблеми українських музичних фестивалів, з'ясовано їх культурний та мистецький вплив на формування цінностей та естетичних смаків української молоді. Для європейських туристів, серед яких переважно шанувальники рок-музики, пропозиція відвідування українських рок-фестивалів, у програмі, яких беруть участь відомі виконавці, є привабливою в аспекті отримання емпіричного досвіду, що стимулює розвиток музичних знань, творчих та креативних здібностей. Для наших співгромадян – це туристична пропозиція пізнання багатой музичної поліфонії української культури та світових трендів. Такий напрям роботи належить до перспективних у галузі українського туризму, розробці репрезентативних і конкурентних маркетингових стратегій та пропозицій територіального брендингу.

Ключові слова: Схід Рок, хедлайнер, рок-фестиваль, лайн-ап.

Бережник Святослав Іванович, аспірант Київського національного університету культури і мистецтв

Современный украинский рок-фестиваль

Цель работы: проанализировать историю и практику проведения рок фестивалей, на примере фестиваля «Схід Рок» определить основные черты современного украинского рок фестивалю. **Методология** исследования: заключается в сочетании биографического и текстуального анализа с методом включенного наблюдения. **Научная новизна.** Автором представлена социально-коммуникационная характеристика и раскрываются информационные основы организации фестиваля «Схід Рок». Исследована его история и особенности художественной программы, в исследовании использована современная музыкальная терминология. **Выводы.** В статье прослеживается процесс организации современного рок-фестивалю в Украине на примере фестивалю «Схід Рок». Рассмотрены актуальные проблемы украинских музыкальных фестивалей, выяснено их культурное и художественное влияние на формирование ценностей и эстетических вкусов украинской молодежи. Для европейских туристов, среди которых преимущественно поклонники рок-музики, предлагается посещение украинских рок-фестивалей, в программе которых принимают участие известные исполнители, привлекательных в аспекте получения эмпирического опыта, стимулирует развитие музыкальных знаний, творческих и креативных способностей. Для наших сограждан – это туристическое предложение познания богатой музыкальной полифонии украинской культуры и мировых трендов. Такое направление работы относится к перспективной в области украинского туризма, а так же разработке репрезентативных и конкурентных маркетингових стратегий, и предложений територіального брендинга.

Ключевые слова: Схід Рок, хедлайнер, рок-фестиваль, лайн-ап.

Berezhnyk Sviatoslav, postgraduate, Kyiv National University Culture and Arts

Modern ukrainian rock festival

The purpose of the article is to analyze the history and practice of rock festivals, using the example of the “Skhid Rock” festival to identify the main features of the modern Ukrainian rock festival. **Methodology:** consists of combining biographical and textual analysis with the method of included observation. **Scientific novelty.** The author presents social and communication characteristics and reveals the informational basis for the organization of the “Skhid Rock” festival. Its history and features of the art program are investigated, modern musical terminology is used in the research. **Conclusions.** The article traces the process of organizing a modern rock festival in Ukraine on the example of the East Rock festival. The actual problems of Ukrainian music festivals are considered their cultural and artistic influence on the formation of values and aesthetic tastes of Ukrainian youth is clarified. For European tourists, among them, mostly rock music fans, the offer to visit Ukrainian rock festivals, in the program involving well-known performers, is attractive in terms of obtaining empirical experience that stimulates the development of musical knowledge, creative and creative abilities. For our fellow citizens, this is a tourist offer for learning the rich musical polyphony of Ukrainian culture and world trends. This direction of work is promising in the field of Ukrainian tourism,

the development of representative and competitive marketing strategies and proposals for territorial branding. The urgency of the study is due to the lack of sufficient information in Ukrainian scientific sources on the development of modern festival culture in Ukraine. We must admit that the masters of sciences are concentrated mainly at festivals of classical music, and do not explore rock music festivals at all.

Key words: Skhid Rock, headliner, rock festival, line-up.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Актуальність теми дослідження зумовлена відсутністю достатньої інформації в українських наукових джерелах про розвиток сучасних рок-фестивалів в Україні. Українські рок-фестивалі – це широка тема для наукового дискурсу, яка слабо досліджена та потребує більшої уваги вітчизняних науковців. Пропонується розвивати в галузі культурної індустрії тему сучасних рок фестивалів у загальній системі туристичних пропозицій для громадян України та іноземців. Практика проведення музичних заходів для широкої аудиторії, зокрема рок-фестивалів, стирає міжнародні рамки серед учасників і об'єднує людей на підставі єдиних музичних смаків і уподобань, у яких згодом виробляється почуття стриманості й толерантності до інших національностей. Необхідно враховувати й те, що найбільш схильна до міжетнічного екстремізму та конфліктності молодь, яка відносить себе до певних субкультур, та прихильників окремого музичного жанру, або стилю. [3, 675]

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливим для нашого дослідження є розуміння значення рок-музики в сучасних глобалізаційних процесах. Курзина А. А. дає таке визначення: «Рок-музика, рок-культура – явище, в принципі, виняткове в європейському культурному ареалі. І пояснюється воно швидше соціальними, ніж художніми факторами, і пов'язане з катастрофою патріархальних засад суспільної формації». Сучасні тенденції падіння релігійного авторитету, знищення класичної системи, жіноча емансипація, бунт молоді, утворення нових людських конгломератів, що перебувають між собою в стосунках войовничих або вороже нейтральних. [3, 60]

Аналіз інтернет простору дає нам кілька визначень поняття рок-фестиваль, тому важливо розглянути не тільки загально відомі визначення, але і простежити історію формування рок-фестивалів в Україні. Згідно проаналізованих інтернет джерел, рок-фестивалі – це масові концерти різних жанрів що входять до загального напрямку рок-музики, проводяться вони (open air) просто неба, є багатоденними та щорічно повторюваними заходами. Одні з перших рок-фестивалів з'явилися в США ще наприкінці 1960-х років ставши рушієм світових глобалізаційних процесів та поширення західної культури. Вважається, що найпершим європейським рок-фестивалем став бельгійський «Jazz Bilzen» 1965 року, який проіснував 16 років, аж до 1981 року.

Головна ціль рок-фестивалів – залучити споживача, пропонуючи неабиякий культурний досвід. Спеціалізуючись на деяких жанрах або способі подачі (оригінальні музичні програми). В результаті, відвідувачі зацікавлені саме в цьому виді мистецтва, збираються разом, іноді приїжджаючи здалеку. Такий розвиток підтримується низькими цінами і тарифами на проїзди. Фестивалі можна порівняти з паломництвом, яке також оточує аура містицизму та комерційна активність. [6, 96]

Мета дослідження: проаналізувати історію та практику проведення рок-фестивалів, на прикладі фестивалю «Схід Рок», визначити основні риси сучасного українського рок-фестивалю.

Виклад основного матеріалу. Рок-фестивалі в Україні виконують одну з основних соціокультурних ролей, вони об'єднують різні шари українського суспільства та долучають нашу країну до світової музичної рок-спільноти. Варто загадати перші рок-фестивалі, які були проведені в нашій країні, ще за часів тоталітарного режиму. Одним із перших рок-фестивалів який пройшов на території України, що символізував перехід від «радянської відлиги» до створення незалежної держави став започаткований в 1986 році «Рок-н-рол Таврійський» в м. Нова-Каховка. Про вітчизняний аналог американського «Woodstock» писала навіть газета «Комсомольська правда», та головною заслугою фестивалю стало створення фестивального руху в країні, адже рок-музика – це музика великих змін та боротьби за свої права. [6, 21]

Одним з найвідоміших рок-фестивалів країни став «Тарас Бульба», проведений в 1991 році у місті Дубно, Рівненської області. Це культурно-мистецький проект, спрямований на розвиток та популяризацію вітчизняної молодіжної культури та естетики. Фестиваль сприяє піднесенню української національної ідеї серед молодих творчих шарів суспільства, зростанню професійного музичного виконавства, продукуванню та допомозі обдарованій молоді.

Другим за вагомістю можна назвати фестиваль «Рок Січ» – це щорічний фестиваль який проводиться на Трухановому острові в м. Київ. Фестиваль був започаткований у 2006 році за ініціативи Олега Скрипки. У 2013 році на Урядовому порталі було оголошено, що фестиваль стане україно-шведським. Та попри гучні заяви фестиваль припинив своє існування в тому ж році.

З 2009 року проводиться найбільший рок-фестиваль Західної України – «Zaxidfest». На сьогодні, це фестиваль із найсильнішим «лайн-апом», покликаний об'єднати всіх шанувальників важкої музики в Україні. Постійно зростаюча популярність цієї події вказує на перспективу його входження до 20-ки найбільших східноєвропейських рок-фестивалів. Організатори позиціонують «Zaxidfest», як міжнародний фестиваль, залучають актуальних артистів із всього світу, та проводять рекламну кампанію за кордоном. Фестиваль має велике значення для розвитку міжнародного туризму регіону. Допомогає проведенню фестивалю львівська обласна адміністрація, за її ініціативи фестиваль включено до туристичних подій Львівщини. Географічно фестиваль розташований посередині між польським містом Перемишль та українським містом Львів. Таке розташування можна пояснити бажанням організаторів створити зручні умови для приїзду слухачів як з України так і з Європи.

Діяльність фестивалю «Zaxidfest» має міжнародне значення у становленні українського суспільства та держави в цілому. «Ми свідомі того що міжнародні відносини найкраще налагоджувати в музичній атмосфері на «Сонячній галявині», обабіч озера та лісу, де на одній сцені зустрінуться гурти з України, Білорусії, Росії, Німеччини, Британії, Австрії та США», – розповідають організатори «Zaxidfest». Фестиваль наочно демонструє динамічний розвиток сучасної української культури, та її входження до світових глобалізаційних процесів. [1, 55]

Знайомство зі світовою фестивальною практикою говорить про те, що кожен фестиваль тримається на тісній взаємодії трьох чинників: творчого, організаційного і фінансово-економічного, до яких додається і певний часопростір, розрахований на розвинутий туристичний бізнес. Творче обличчя фестивалю формує яскрава особистість і суб'єктивні смаки лідера, який є авторитетом і у професійних колах, і серед можновладців, від яких залежить фінансова і громадська підтримка проекту. Однак так само важливою є і постаті адміністративного керівника, – директора, або менеджера, який несе відповідальність за всю організаційну частину і забезпечує творчому лідеру можливості здійснення його художньої програми. Ще один важливий момент. Для творчого руху й утримання художнього рівня, для підтримки зацікавленості публіки керівництво престижних світових фестивалів обирається на певний термін, після чого повинно оновлюватися. Такою є практика світових фестивалів. Їх закон – зміна і постійне оновлення як складу виконавців, так і керівництва. У вітчизняній практиці, зміна керівництва найчастіше призводить до зникнення фестивалю.

Фестиваль «Схід Рок» – це один з наймолодших рок-фестивалів на Слобожанщині. Він вперше пройшов у 2013 році в фортеці XVIII століття «Круглий двір» м. Тростянець Сумської області. Спочатку свого існування фортецю використовували, як амфітеатр, саме тому музика звучить тут набагато краще ніж на відкритих фестивальних майданчиках у полі. Взагалі середньовічна споруда стала особливістю фестивалю, вона також зображена на офіційній емблемі. Більшість українських фестивалів не мають державної підтримки, або підтримки місцевої влади та існують лише завдяки спонсорській допомозі, тому лягають важким тягарем на плечі ентузіастів-організаторів. Підтримку для фестивалю «Схід рок» організовує Тростянецька міська рада, виділяючи з бюджету кошти на його проведення. Безпосереднім організатором став міський голова Юрій Бова, який за допомогою фестивалю зумів привернути увагу громадськості до збереження і популяризації архітектурних пам'яток України, а саме фортеці «Круглий двір». Як наслідок у 2018 за рахунок коштів отриманих від Європейського Союзу, почалась реставрація історико-архітектурної пам'ятки «Садиби Леопольда Кеніга» (панського маєтку та фортеці Круглий Двір). Таке рішення підтримала конкурсна комісія при Міністерстві регіонального розвитку будівництва та житлово-комунального господарства України, виділивши грант у сумі 8,7 млн. грн.

Організатор фестивалю Руслан Бова в інтерв'ю телеканалу «UA:СУМИ» відмітив: «Часто в організаторів українських фестивалів виникають проблеми з місцевою владою. У нас же, навпаки, з місцевою владою не те, що дружба, а повна взаємодія. Ми відрізняємося від інших фестивалів тим, що у нашій команді мер міста». В основі організаторської команди фестивалю 5 чоловік. Вони цілий рік займаються питанням пропаганди й розповсюдження інформації про фестиваль (реклама в інтернеті). Ще 30 чоловік (в основному, працівники міських служб), приєднуються за місяць, до фестивалю. Вони займаються питаннями обслуговування.

«Схід рок» як і будь-які інші рок фестивалі – це тема для новин, тому він привертає увагу телебачення, радіо та друкованих засобів масової інформації. Увага ЗМІ підсилює позицію керівника фестивалю в його відносинах з політиками й спонсорами. Тури відомих рок-гуртів та концерти рок-зірок теж привертають увагу медіа, але при відсутності скандалу ці репортажі цікаві тільки для вузького кола їх шанувальників. Кожен рік організатори намагаються позиціонувати фестиваль, як

особливу подію з унікальною програмою, тому він є особливо цікавим для ЗМІ. Мала тривалість фестивалів даного типу також підігріває увагу громадськості, в той час як відвідування опери або концертного залу можна відкласти, вважаючи, що все можна надолужити.

Набір в команду волонтерів проходить цілий рік, і кожного разу туди беруть нових людей, залучаючи їх до громадської активності. Так, завдяки волонтерам виник соціальний проект «Твоя Країна», який працює на покращення міста Тростянець. Організатори зазначають «Принцип роботи – головне не боятися, якщо ти розумієш до чого прагнеш, потрібно робити це максимально добре. Створення фестивалю – це постійна робота над помилками. Все повинно бути на максимально високому рівні – від чистоти території, до звуку на сцені. потрібно вміти кидати собі виклик, працювати з кожним учасником процесу, ставити організаційну планку все вище і вище». Фестиваль є міжнародним хоча і починався з регіонального масштабу, адже місто Тростянець невеликий районний центр з населенням не більше 33 000 осіб, хоча і має добре розвинуту туристичну галузь, але по-справжньому наповнене туристами саме в фестивалні дні.

Перший фестиваль «Схід рок» відбувся 26-27 липня 2013 року. Головними «хедлайнерами»³ стали такі відомі гурти як: «O.Torvald», «Гапочка», «Крик Душі», «Ляпис Трубецкой», «СКАЙ», «Фіолет» та багато інших. Доброю новиною для фанатів деяких гуртів стало те, що у 2014 році попри збройну агресію на Сході України фестиваль відбудеться. Цей рік став складним у фестивальному житті країни. На першому фестивальному дні 23 серпня 2014 року, виступали: «Тартак», «Антитіла», «Fontaliza», «Фіолет», «Масса Причин», «Барахта», «40 Ерідана», «Ласковые усы». На другий день фанатів порадували виступом: «Бумбокс», «O.Torvald». «Without Limits», «7 Dials Mistery», «Мольер», «Восьмий день», «Дороги меняют цвет». У 2015 на головній сцені першого дня 22 серпня виступали молоді гурти: «Dance party Dance! Dance!», «40 Ерідана», «Ласковые усы», «Вагрома», «Фіолет», «The Hardkiss» та «ВВ». Другого дня 23 серпня грали українські музиканти, зокрема гурти «Sinoptik», «Fontalisa», «Інше Небо», та білорусько-український гурт «Brutto», хедлайнерами стали «Mad Craft» (Фінляндія). Всього на фестивалі «Схід Рок» 2015 за 2 фестивалних дні виступили 15 виконавців і майже 6 тисяч людей стали його відвідувачами. До речі вартість квитка була не надто висока, всього 8 доларів США. Пісня гурту «Brutto» стала своєрідним гімном серед сучасних молодих патріотів, це реквієм «Майдану», який і досі залишається в верхівці рейтингу на українських радіостанціях. У 2016 році головним хедлайнером став популярний американський гурт «Our Last Night», який вперше відвідав Україну, учасники гурту зазначили, що організація фестивалю «на вищому рівні».

Організатори фестивалю проводять так звані «Схід Рок челендж» – це змагання яке проводиться між інтернет користувачами, учасники діляться на 4 команди й змагаються за перемогу, призери отримують пиво від спонсорів та подарунки від організаторів. Завдання для учасників це своєрідні соц. опитування, в яких потрібно розповісти чому саме вони їдуть на фестиваль, яке місто їм більше до душі, тощо. Загалом конкурс створений для того, щоб дізнатися більше про своїх відвідувачів та розповісти їм про сам фестиваль та місце проведення. Також на фестивалі працює мала сцена, яка є безкоштовною. Попри невисокі ціни на квитки (абонемент на три дні фестивалю в 2018 році склав 500 грн) організатори вважають, що необхідно дати можливість всім охочим в певній мірі долучитись до культурного процесу. Тому, наметове містечко стало безкоштовне, в той час кемпінг на 4 дні коштував 500 грн. Хедлайнерами стали гурти «Animal Jazz», «Порнофильмы» з Росії, та «Ляпис 89» з Білорусії. Загальна кількість відвідувачів перевищила 5000 глядачів, а вартість головної сцени склала понад 1 млн грн за три дні. Сцена функціонує завдяки підтримці обласного відділу культури. Також в рамках фестивалю проходили «Дні молоді» та свято фарб «Холі». А над «круглим двором» височіла повітряна куля яка безкоштовно підіймала відвідувачів у повітря. Потрібно зазначити, що шостий «Схід Рок» мав досить сильний вітчизняний лайн-ап, до його складу увійшли гурти: «Detach», «Space of Variation», «Барахта», «Бумбокс», «Друга Ріка», «Кімната Гретхем», «Річі Колючий», тощо. Проведене нами анкетування серед мешканців наметового містечка показало, що більшість відвідувачів були на фестивалі вперше, та приїхали з метою побачити виступи гуртів «Animal Jazz», «Бумбокс» та «Ляпис 89». За три дні фестивалю на його території не було зафіксовано жодного інциденту пов'язаного з хуліганством чи порушеннями закону. Фестиваль «Схід Рок» став щорічним заходом. Спостерігаючи за його стабільною динамікою зростання можна припустити, що він буде ще довго проводитись, адже є чи не єдиним музичним заходом такого масштабу в Сумській області.

Естетичне, ідейно-творче наповнення фестивального проекту і його художня значимість розкриваються перед публікою, завдяки художній та змістовній характеристиці єдиного простору фестивалю, що можна трактувати згідно Х. Ортега-і-Гассета, як «інтуїтивна або змістовна глибина».

Художньо-емоційна функція рок-фестивалю проявляється внаслідок створення організаторами особливої піднесено-святкової атмосфери фестивального простору, яка активно впливає на глядача і підтримується його позитивними емоціями. Об'єднуючи артиста і глядача, ця атмосфера дає можливість для їх творчого самовираження, підсилює вплив на емоції глядача і творчий підйом виконавця, що стає характерною рисою майже всіх музичних фестивалів даного напрямку. [3, ст. 6]

Менеджерам рок-фестивалів потрібно відмовитися від спрощеного розуміння планування, обмеженого лише підрахунком витрат і підготовкою договорів. Під час підготовчих робіт для реалізації фестивального проекту недостатньо застосовувати окремі інструменти планування, слід об'єднувати їх в цілісну систему починаючи з планування завдань проекту та закінчуючи визначенням його цінності. Другорядний аналіз визначених фестивальних цілей прояснить критичні моменти, знизить ймовірність ризику, дозволить заощадити час. З метою зменшення витрат часу на планування фестивалю, необхідно ширше застосовувати інформаційні системи управління для більш ефективного використання ресурсів.

У підготовці фестивальних заходів необхідно акцентувати увагу на їх внесок у формування культурних потреб. Необхідно задовольняти бажання окремих членів суспільства об'єднуватися в волонтерські рухи, надавати допомогу в організації фестивалів.

Для більшшої ефективності політики підтримки та здійснення фестивальних продуктів необхідно: використовувати всі доступні способи та шукати допомоги у фондів підтримки фестивалів, які зможуть забезпечити довгострокове існування фестивалів тієї чи іншої національної важливості; засновувати відповідні гарантійні фонди; вирішувати питання про присвоєння найбільш зрілим фестивальним проектам тих чи інших країн статусу національної важливості; звернути увагу на цінову політику розповсюдження квитків на фестивалі, що фінансуються державою й органами самоврядування. На таких заходах повинні бути створені умови для участі якомога ширшого спектра соціальних груп. Здійснюючи нові проекти потрібно за можливості сприяти залученню меценатів. Заохочувати організаторів до участі в міжнародній мережі фестивалів, фінансуючи витрати на їх утримання за допомогою бюджетних коштів держави та органів самоврядування.

Потрібно пам'ятати, що фестивалі це економічно вигідні події, які повинні приносити прибуток (на жаль в Україні організатори рідко отримують нормальний прибуток). Тому, потрібно стимулювати попит інвестицій з регіонального бізнесу. Фестивалі дають можливість заробляти гроші в тому випадку, коли залучені відомі компанії, які готові інвестувати в рекламу. Це стосується не тільки туристичної індустрії, але й брендів, що займаються постачанням продуктів для фестивалів, та надають транспортні послуги. Виступи відомих артистів залучають широку (часто багатотисячну) аудиторію. Цей ефект збільшується, якщо виступи транслуються по телебаченню, або ведуть трансляцію (стрім) в інтернеті. Компанії звукозапису (музичні лейбли²) теж отримують вигоду від фестивалів, починаючи кар'єри своїх майбутніх зірок. З огляду на те, що фестивалі знаходяться в менш жорстких рамках, ніж концертні зали й оперні театри, компанії можуть впливати на програму, щоб посприяти артистам, з якими укладені контракти. Те ж саме відноситься до спонсорської діяльності компаній, що виробляють продукцію, яка не має відношення до мистецтва. На фестивалях вони можуть заявити про себе і прорекламувати свій продукт розмістивши його на спеціальних стендах у відведених для цього зонах (часто це зони відпочинку).

Наукова новизна. Вперше подана соціально-комунікаційна характеристика і розкриваються інформаційні засади організації фестивалю «Схід Рок». Досліджено його історію та особливості художньої програми, у дослідженні використана сучасна музична термінологія. Нами пропонується, розвивати в галузі культурної індустрії тему сучасних рок фестивалів у загальній системі туристичних пропозицій для громадян України та іноземців. У представленій статті доведено наукову актуальність і практичну цінність для туристичного ринку розкриття потенціалу сучасної рок-культури, зокрема на прикладі відомих національних рок-фестивалів, у контексті створення привабливого й впізнаваного культурно-туристичного іміджу України.

Висновки: підсумовуючи вище наведені факти, необхідно відзначити, що однією з головних відмінностей українських фестивалів від європейських є недостатність державної підтримки, та факт відсутності фестивальних асоціацій в країні. Адже ті спілки що існують, вже давно себе морально вичерпали та на сьогодні організують бюджетні заходи, що не цікаві пересічним українцям, та є за словами М. Шведа «закритим клубом». Що до ідейної спрямованості то більшість зазначених фестивалів сприяли національному відродженню та становленню молоді країни, формуючи духовні, моральні цінності та хороші музичні смаки української молоді на протязі багатьох років. Завдяки ентузіазму організаторів, що є фактом їхнього широкого патріотизму, згадані вище фестивалі проводяться багато років, та у таких важких умовах продовжують це робити й по сьогодні.

Важливість вітчизняних заходів простежується в їх орієнтації на національний продукт, збереженні та відродженні культурної спадщини та загальнонаціональних традицій. В Україні фестивалі з'явилися у період переходу від радянського тоталітарного режиму до вільної демократичної країни, це стимулювало появу і швидкий розвиток нової сучасної української культури. Вона виражається у відродженні національних мистецьких традицій та створенні на їх базі сучасного національного мистецтва, яке в останні роки набуло популярності поза межами країн, стало основою сучасної національної ідеї молоді країни.

Примітки

¹ Лайн-ап (англ. Line up) – це список розважальних заходів, запланованих на фестивалі, або список музикантів, зазвичай – з вказівкою часу, коли починається виступ того чи іншого артиста.

² Музичний лейбл (англ. Record label) — бренд, компанія звукозапису, що займаються виробництвом, поширенням і просуванням аудіо- та іноді відеозаписів на матеріальних носіях серед яких вінілові платівки, компакт-диски, DVD та через стрімінгові сервіси в мережі Інтернет (iTunes, Google Music, тощо). Назва походить від паперової етикетки (англ. Label), що містить загальну інформацію про запис та знаходиться в центрі вінілової платівки.

³ Хедлайнер (англ. headline) — головний музичний гурт або виконавець фестивалю, залучення якого має на меті збільшити кількість відвідувачів.

Література

1. Авраменко, О. Особливості інтеграції українського актуального мистецтва в європейський мистецький простір (досвід у Венеційській бієнале 2001–2007 років). // Сучасне мистецтво. 2007. № 4, С. 25-39.
2. Жукова, О. М. Фестиваль как специфическая разновидность художественного пространства. 2014. С. 6–12.
3. Курзина, А. А. Коммуникации в организации рок-фестиваля в регионе. *Актуальные проблемы авиации и космонавтики*. 2015. №2 (11), С. 674-676
4. Онопрієнко, Р. Досвід глобалізму: рок-музика. Рок-н рольний синдром напівмертвого світу. Українська культура. // Щомісячний всеукраїнський журнал. Міністерство культури України. Національне газетно-журнальне видавництво. 2014. №6, С. 60.
5. Чекан, Ю. (2000). Королівство кривих дзеркал, або фестивальна карта України. Дзеркало Тижня №28. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/CULTURE/korolivstvo_krivih_dzerkal_abo_festivalna_karta_ukrayini.html/
6. Börsch-Supan, Helmut. *Kunstmuseen in der Krise. Chancen, Gefährdungen, Aufgaben in mageren Jahren*. Nördlingen: Deutscher Kunstverlag. 1993. P. 96 [in English].

References

1. Avramenko, O. (2007). Features of the integration of Ukrainian contemporary art into the European artistic space (experience in the Venice Biennale 2001-2007). *Suchasne mystecztvo* (4), pp. 25-39. [in Ukrainian].
2. Zhukova, O. M. (2014). Festival as a specific kind of artistic space. pp. 6–12. [in Russian].
3. Kurzina, A. A. (2015). Communication in the organization of a rock festival in the region. *Actual problems of aviation and cosmonautics*, 2 (11), pp. 674-676 [in Russian].
4. Onopriyenko, R. (2014) Communication in the organization of a rock festival in the region. *Actual problems of aviation and cosmonautics. Nacionalne gazetno-zhurnalne vydavnyctvo*. (6), P. 60. [in Ukrainian].
5. Chekan, Yu. (2000). The Kingdom of the Curves of Mirrors, or the festival map of Ukraine. Retrieved from https://dt.ua/CULTURE/korolivstvo_krivih_dzerkal_abo_festivalna_karta_ukrayini.html/ [in Ukrainian].
6. Börsch-Supan, Helmut (1993). *Kunstmuseen in der Krise. Chancen, Gefährdungen, Aufgaben in mageren Jahren*. Nördlingen: Deutscher Kunstverlag. P. 96 [in English].

Стаття надійшла до редакції 27.11.2018 р.